

Gàn (2)

Tác Giả: Đ c Gàn

Thứ Sáu, 28 Tháng 5 Năm 2010 12:30

Trên chiếc xe bò của Đ c Gàn còn có một bình m tích đ ng **N C TRÀ** nóng. Đ c ghi n u ng trà và th ng nh c các đ t r ng:

- Uống trà là c m t ngh thu t, m t thú ch i trang nhã, i ích i cho trí nh do ch t v c a lá trà đem i. Không bi t u ng trà là m t h n đi m t trong ba cái thú trên đ i:

Đ c m (Hình: Nguyễn Đ c Cung)

*M t trà, m t r u, m t đàn bà,
Ba cái lăng nhăng nó qu y ta,
Ch a đ c th nào hay th y,
Có chăng ch a r u v i ch a trà!
(Tú X ng)*

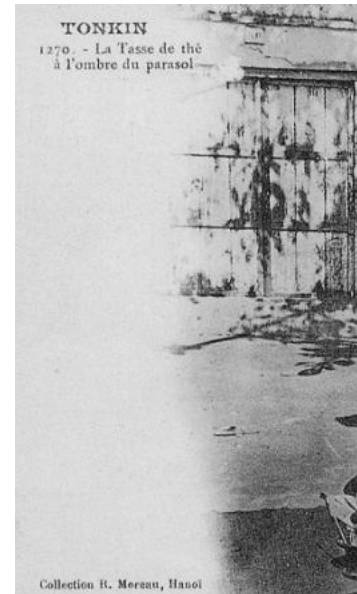
Tuy nhiên, uống trà không đúng cách có thể đem đ n nhi u tai h i. Uống trà nóng quá cũng không t t, mà ngu i quá cũng không hay. Không nên uống trà lúc b ng đói, vì ch t chất trong trà s làm cho bao t c n cào, gây nên chóng m t, hoa

Gà (2)

Tác Giả: Đ c Gà

Thứ Sáu, 28 Tháng 5 Năm 2010 12:30

m t, nôn nao trong ng i. Cũng không nên u ng trà trong vòng 15 phút sau b a ăn, vì trà s làm d dày ti t ra ch t chua, khi n c th gi m s c tiêu th th c ăn. U ng trà thiu đ qua đêm r t là nguy hi m, vì trà ngâm lâu trong n c s sinh ra vi trùng hay n m m c, có h i cho s c kh e.

□

Quan Vi t Nam u ng trà

(Hình)

Đ c Gàn l i còn có thói **ĂN TR U**, m t phong t c c truy n Vi t Nam. G i là ăn tr u, nh ng không ph i ăn b ng cách nu t, nh ng ăn đ nh n c và nh bấ.

Th i Hùng V ng l p qu c, dân gian đã truy n t ng câu chuy n c tích Tr u Cau:

Thu y, có m t ông quan h Cao, sinh đ c hai c u con trai v a đ p l i v a hi n. Anh em cách nhau m t tu i, nh ng gi ng nhau nh đúc, ng i ngoài không phân bi t đ c ai là anh, ai là em. Cha m m t s m, hai anh em kh ng khí t th ng yêu đùm b c nhau. H đ c m t đ o sĩ th ng tình đ em v nuôi. Ông này có m t cô con gái r t xinh đ p, s c n c h ng tr i. Cô quý m n c hai anh em, nh ng ch mu n k t duyên v i ng i anh, đ đ c làm ch . Con gái Vi t khôn ngoan đáo đ nh th đó! Ng t m t n i, cô không bi t ai là anh nên m i nghĩ ra m t k : Ngày kia, cô n u n i cháo và ch múc m t bát và dùng m t cái thìa m i hai c u ăn. Ng i em m i anh x i tr c, nh đó cô nh n ra đ c ng i anh và xin phép cha m cho cô l y ng i anh làm ch ng. K t đó, ng i anh ch bi t hú hí v i v mà h h ng v i em. Ng i em c m th y cô đ n và bu n t i. R i m t ngày kia, hai anh em đi làm ru ng v lúc tr i nhá nhem t i. Ng i em v a b c vào nhà thì bà ch dâu t ng là ch ng mình, ôm ch m l y nũng n u. Ng i anh n i máu ghen và t đó tình anh em k nh tàn l i!

Truy n Tích Tr u Cau (Bùi Văn Bào)

Vào m t bu i chi u thu, ng i em th t th u đi theo con đ ng mòn vào m t khu

Gàn (2)

Tác Giả: Đ c Gàn

Thứ Sáu, 28 Tháng 5 Năm 2010 12:30

r ng âm u. Chàng c đi, đi mãi. Bóng t i đ s p xu ng. Khi t i m t con su i dài và r ng, chàng m t quá, đành ng i ngh bên b . N i đau kh u t ngh n trào dâng ngút tr i. Chàng b t khóc và gào lên gi a ti ng su i reo, gió hú c a r ng th m. Càng v khuya, s ng xu ng càng nhi u. Thân th b th m l nh, chàng ng t đi và trút h i th cu i cùng trong th ng i. Xác bi n thành m t t ng đá m u tr ng r t đ p.

Ng i anh th y m t em, li n vào r ng đi tìm. Lúc đó, chàng m i c m thông đ c n i lòng cay đ ng và oan khiên c a em mình. Chàng đi r t xa, đi đi mãi, cho t i khi bóng đêm p xu ng mà cũng ch ng th y em đâu. Khi g p m t con su i ch n ngang đ ng, chàng đi không đ c n a, li n ng i t a l ng vào t ng đá bên b su i mà không bi t t ng đá chính là em mình. Chàng kêu khóc th m thi t, r i ng t đi và ch t c ng. Thân chàng bi n thành m t cây không cành, m c th ng vút lên tr i, g c t vào t ng đá. Sau này ng i đ i đ t tên cho nó là cây cau.

Ng i v nhà ch ch ng mãi không th y v , li n khóc lóc đi tìm. Nàng cũng đi trên cùng m t con đ ng mòn đ nh m nh y. Khi đ n t ng đá và cây cau, nàng m t l , ng i ngh t i đây. Gi a đêm khuya tĩnh m ch và làn s ng l nh, nàng cũng trút h i th cu i cùng và bi n thành m t loài cây leo, qu n ch t vào cây cau. Ng i đ i g i đó là cây tr u.

Câu chuy n Tr u Cau đ c truy n mi ng đi kh p n i. Ai ai cũng c m đ ng m i lòng và ca ng i tình anh em, nghĩa v ch ng c a hai chàng h Cao. Vua Hùng V ng nghe chuy n , li n đích thân t i thăm đ a danh này. Vua truy n hái lá tr u r i b vào mi ng nhai chung v i mi ng cau thì th y mùi v cay cay và r t th m. Khi vua nh n c mi ng xu ng t ng đá thì nó bi n thành m u đ . T đó, t c ăn tr u đ c th nh hành trong dân gian. Ng i ăn tr u mi ng v a th m, môi l i đ m ng nh tô son. Nhai tr u còn gây tác đ ng h tính nóng, tiêu c m, s ch mi ng và làm cho hàm răng c ng cát. Vào mùa đông, ăn tr u gây m áp cho toàn c th .

Gàn (2)

Tác Giả: Đ c Gàn

Thứ Sáu, 28 Tháng 5 Năm 2010 12:30

Lá tr u cay và th m, hình to và tròn trĩnh nh má nh ng nàng thôn n "khuôn trắng đ y đ n". Lá tr u ch a đ c m t ít b nh t t. Khi con nít b n c c t, ng i ta c u m t tí lá tr u, nh m n c b t r i dán lên trán đ a bé. H t n c ngay! Khi m t b c m, l y cu ng lá tr u, t c v ra, ch m m t tí s r i qu t vào m t. D ch u li n! Khi có chi c m n mâng m thì nhai đ p lá tr u ra, đ p vào m n. Vài ngày sau, m n m m l i và v m ra. Gi m đau l p t c!

Tr i dài theo dòng l ch s , t c l ăn tr u đã tr thành nét đ c áo trong phong t c và văn hóa Vi t Nam. Mi ng tr u là đ u câu chuy n. M i khi khách đ n nhà hay trong các bu i h i h p, c i tr u v n là chi c g ch n i đ m đ u các câu chuy n bàn tính.

*Ti n đây ăn m t mi ng tr u,
H i r ng quê quán đâu chng là.*

ho c:

*Khi x a ai b t ai đâu,
Ch vì đ u thu c mi ng tr u nên quen.*

C Nguy n Khuy n Tam Nguyên Yên Đ (1835-1909), sau khi t quan v quê s ng trong c nh thanh b ch, đ n n i thi u c mi ng tr u m i khách, nên ông đã ph i th t ra l i xin l i:

Đã b y lâu nay bác t i nhà

Vòng Tr u C a M

(Hình: Cao T ng)

Gàn (2)

Tác Giả: Đ c Gàn

Thứ Sáu, 28 Tháng 5 Năm 2010 12:30

Trò thì đi về ng, ch thì xa

...

*Đ u trò thì p khách, tr u không có
Bác đ n ch i đây, ta về i ta.*

Nh ng m i tình, hò h n gi a trai gái cũng đ u b t đ u b ng hình nh tr u cau:

*Tr u này tr u qu , tr u h i,
Tr u loan, tr u ph ng, tr u tôi, tr u mình
Tr u này tr u tính, tr u tình,
Tr u nhân, tr u ngãi, tr u mình l y ta.*

Mi ng tr u k t tóc xe t , nên v nên ch ng là v y!

Tr u cau còn đ c dùng làm đ sính l trong đám h i, đám c i ho c cúng l gia tiên. ..."*Cũng b i toàn dân không phân b t giàu nghèo, sang hèn, trai gái, già trẻ, ai cũng quý m ng tr u, nên tr u đã đ c dùng làm m t l v t dâng cúng. Dâng cúng cha m , t tiên đã đành r i, mà dâng cúng c th n thánh, c Tr i, c Ph t n a".* (2)

Tr u thay cho thi p báo, thi p m i tr c ngày hôn l . "Bao gi cô cho tôi ăn tr u đây?" Có nghĩa là khi nào cô đi l y ch ng đây? Cô đi l y ch ng thì th nào tôi cũng đ c báo b ng đĩa tr u cau.

Gàn (2)

Tác Giả: Đ c Gàn

Thứ Sáu, 28 Tháng 5 Năm 2010 12:30

Trong các buổi tang ch, người ta cũng ăn trầu để vui bớt sự tiếc thương.

Trầu cau còn là món quà tặng các bậc trưởng thành:

*Kính mời tất cả tôi trầu sang buổi chiều,
Xin đôi câu để đi để mừng ông.
(Thầy Nguyễn Khuyển)*

Ruì hương ru êm ái hòa theo tiếng vọng kìa kìa đầu đưa giã buổi trưa hè:

*Ru em cho thét (3), cho mùi,
Đi mua đi chợ mua xôi ăn trầu
Mua xôi chợ Quán, chợ Cầu,
Mua cau Nam Phố, mua trầu chợ Rinh.*

Nhà văn Trần Quốc Bảo, trong bài khảo luận "Miếng Trầu Quê Mẹ", đã viết:

*"Miếng trầu gói bó vui dòng sinh mệnh của dân tộc ta suốt hơn 46 thế kỷ. Từ
khoảng 1950 trở về sau, nhiều người Việt đã bỏ tục ăn trầu, nhưng chưa phải hết
hết; tôi quê hương mình hiện nay còn người ăn trầu, người không trầu, việc thực
việc cũng khác nhau... việc gói trầu xưa. "Bà Già Trầu", việc là hình ảnh quen thuộc
đang của mẹ tôi Bà Mẹ Việt Nam.*

*"Có người xa quê ít năm, nay lại chợt chuyện ăn trầu là chuyện. Tôi xin thưa rằng
việc ăn trầu "cũ" thì rất cần nhưng không "hết", nghĩa là người Việt mình ăn Trầu*

hoàn toàn không gì x u xa, t i b i, h l u c . Hãy so sánh hình nh c a cô gái Tây ph ng đang nhai k o "chewing gum" v i cô thôn n Vi t, tóc b đuôi gà, y m đào, áo t thân, khăn m qu , qu n nái đen... m ng nhai tr u cho má th m môi h ng, th c khó đ nh đ c h n kém v duyên dáng và nét xinh đ p gi a Tân và C , gi a Đông và Tây. V "cái đ p" th ng quan ni m và đánh giá thiên l ch b i s quen m t c a th i đ m và c l chung c a môi tr ng xã h i. "Nay xét v ph ng di n khoa h c thì ăn tr u ch ng nh ng không h l u mà r t b ích. Theo Bác sĩ Tr n Văn Ký: "T c l ăn Tr u đã đóng góp nhi u đ u l i ích không ch i cải đ c, đã b o t n cho bao th h dân Vi t đ c kh e m nh... V c nhai cho 'd p bã tr u' đã làm cho hàm răng thêm r n ch c, s c xát và tính ch t sát trùng c a Tr u gi cho răng đ c s ch và tránh đ c nhi u b nh n n u răng và m ng. Ngoài ra, Cau Tr u còn giúp tăng ti t d ch tiêu hóa tiêu th c và ăn ngon, đ ng th i còn giúp t y đ c giun sán. L i n a, ch t vôi trong món Cau Tr u đã nâng cao m c Calcium c n thi t hàng ngày, b t đầu đã tăng tu i th và x ng c t đ c c ng cấp vào lúc tu i già. Ngoài ra, theo nh ng cu c nghiên c u y khoa Hoa K thì t c ăn tr u có l m t khía c nh nào đó đã giúp cho b nh cao huy t áp không tr thành ch ng thông th ng nh chúng ta th ng hay nghe n c M vẫn minh này."

Trong ph n k t lu n bài kh o lu n, nhà văn Tr n Qu c B o còn linh thiêng hóa c i tr u nh m t l v t đ n n báo hi u dâng lên h ng h n ng i M ngàn đ i th ng nh :

"M , - con c mong s có m t ngày tr l i Quê H ng, dâng đĩa Tr u trên m M , t t i đã đ M

M t th ng hai nh ba s u,
Ăn c m ch ng đ ng, ăn tr u c m h i".

Trong chi c c i tr u c a Đ c Gàn, ngoài bó lá tr u, vài qu cau, ng i ta th y có m t con dao nh b cau r t s c, m t ng vôi và chi c bình vôi. Trái cau th ng

Gà (2)

Tác Giả: Đ c Gà

Thứ Sáu, 28 Tháng 5 Năm 2010 12:30

đ c b nh ra làm t hay làm sáu. Đ ăn tr u, Đ c m chi c lá tr u ra, qu t vào đó m t ít vôi tr ng, cu n tròn l i, nh th g i là tēm tr u, r i l y m t mi ng cau, đôi khi còn thêm m t chút qu th m, r i b vào mi ng nhai b m b m. Khi nhai tr u, n c mi ng ra nhi u và m u đ lòm. Đ c nh n c đó vào chi c bình vôi. Nh ng ng i già, răng y u ph i dùng chi c c i nh , giã tr u cho nát ra, r i m i ăn đ c.

Cháu nhìn ông hút thuốc

(Hình: Diệp Hị Dung)

Trong kho tàng văn ch ng bình dân Vi t Nam, có r t nhi u câu đ b ng th đ c truy n kh u kh p dân gian t đ i này đ n đ i khác:

Gàn (2)

Tác Giả: Đ c Gàn

Thứ Sáu, 28 Tháng 5 Năm 2010 12:30

M t tròn vành v nh, đít ph ng phao,
Mân mân, mó mó, đút ngay vào.
Th y h a t ng giao sôi sùng s c,
Âm đ ng hòa khí, s ng làm sao!

Đ là cái gì?

Th a, đó là cái đi u **THU C LÀO**.

Dân chúng Vi t Nam hút thu c b ng hai lo i đi u. Nh ng lúc ở nhà, ng i ta dùng **đi u bát**, làm b ng g m s hình tròn, to b ng hai chi c bát ăn c m úp vào nhau, bên trong đ ng n c. Trên cùng có chi c l tròn g i là nõ đi u dùng đ b lá thu c c t nh vo tròn vào đó.

Bên c nh đó là m t l nh khác, đ c m m t đ u c a chi c ng tre, còn đ u kia dùng mi ng đ hút. ng đó g i là xe đi u. Vì chi c đi u bát này có nhi u b ph n r i và đ v , nên nh ng khi đi xa, ng i ta dùng m t lo i đi u khác, g i là **đi u cày**. Đó ch là m t khúc tre dài kho ng 40 phân, m t đ u r ng dùng đ mi ng vào đó hút, còn đ u kia b t kín b i m t tre và ch a ít n c đ l c khói thu c. phía đ u này, có m t l nh . Khi hút thu c, ng i ta viên tròn lá thu c Lào, nhét vào l này, r i b t l a châm thu c. N c đ i b c lên hòa cùng l a đ t cháy s i thu c. H ng v hai lu ng âm - đ ng c a thu c Lào hòa vào nhau. Khi hít m nh, n c trong chi c đi u phát ra nh ng ti ng kêu l c x c đ u đ n, nh p nhàng và l n. Hút xong, ng a ng i ra, nu t khói thu c, r i t t nh khói qua hai l mũi và mi ng. Tâm th n ng i hút l ng l ng, đê mê, đ y s ng khoái...

Đ c Gàn làm b n v i thu c Lào t h i còn nh . Đã nhi u l n các bác sĩ khuyên lão b thu c đ s ng tr ng th , nh ng m y ông thầy thu c này ch t h t c r i, ch còn mình lão, bu n quá nên Đ c l i hút thu c đ h n n a. Tr i cho s ng đ n tu i này, b làm chi cho u ng và dù có mu n b cũng không đ c:

Gà n (2)

Tác Giả: Đ c Gà n

Thứ Sáu, 28 Tháng 5 Năm 2010 12:30

*Nh ai nh nh thu c ào,
Đã chôn đ u xu ng, i ào đ u lên.*

Đàn bà Vi t Nam hút thu c ào (Hình s u t m: Nguy n T n L c)

□

(2) C u Long Giang-Toan Ánh, "Ng i Vi t Đ t Vi t",
Nam Chi Tùng Th 1967, tr. 447

(3) *Thét*: nhi u, lâu. Mùi: êm ái, du d ng

Gàn (2)

Tác Giả: Đ c Gàn

Thứ Sáu, 28 Tháng 5 Năm 2010 12:30
